

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. שורך נרבע והלה שותק נאמן ... ושנעבדה בו עבירה ושהמית על פי עד אחד או ע"פ הבעלים נאמן.....2
- ב. ואין דבר שבערוה פחות משנים.....3
- ג. דההוא סמיא ... אשתו זינתה ... אי מהימן לך כבי תרי זיל אפקה ואי לא לא תפקה 5
- ד. וכדאמר רב אחא בר רב מניומי בעדי הזמה.....6
- ה. שהיתה עומדת בחזקת שלימה ומדרו ונמצאת חסירה כל מהרות שנעשו על גבה היה ... מטמא.....7
- ו. לעומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה 8
- ז. לעומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בעל מום שעבודתו פסולה.....8
- ח. כל מקום שיש קידושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר ואיזה זו זו כהנת לויא וישראלית שנשאו לכהן לוי וישראל.....9
- ט. וכל מקום שיש קידושין ויש עבירה הולד הולך אחר הפגום ואיזה זו זו אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין.....10
- י. וכל מי שאין לה עליו קידושין אבל יש לה על אחרים קידושין הולד ממזר ואיזה זה זה הבא על אחת מכל העריות שבתורה.....11
- יא. וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קידושין הולד כמותה ואיזה זה זה ולד שפחה ונכרית11

הלכות הדף היומי

מסכת מידות

דף סו.

א. שורך נרבע והלה שותק נאמן ... ושנעבדה בו עבירה ושהמית על פי עד אחד או ע"פ הבעלים נאמן

שור בין תם¹ ובין מועד שהמית אדם בין איש או אשה או קטן או עבד ונגמר דינו לסקילה בבית דין של עשרים ושלושה², אם נסקל השור, אסור לאכלו, ועובר בלאו שנאמר (שמות כא פסוק כח) וְלֹא יֵאָכֵל אֶת בִּשְׂרוֹ. ולוקה שתיים³.

נוסף לאיסור אכילה אסור גם בהנאה ולכך נאמר וְלֹא יֵאָכֵל אֶת בִּשְׂרוֹ שלא יתנונו לנכרי ולא יתנונו לכלבים או איזו הנאה, ואפילו העור ושאר דברים כגון גידים ועצמות הכל אסור בהנאה.

הבא⁴ על הבהמה או שהביא בהמה עליו בין כדרכה בין שלא כדרכה, רם היו שני עדים בדבר, שניהן נסקלין גם האדם וגם הבהמה. שנאמר (ויקרא יח פסוק כג) וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שִׁכְבָּתְךָ לְטָמְאָהּ כִּי, בין שרבעה או הביאה עליו. ואסורה באכילה משום שנאמר וְלֹא יֵאָכֵל אֶת בִּשְׂרוֹ ולא זה הוא אף בבהמה שנגמר דינה לסקילה⁵ מחמת שרבעה או שנרבעה לאדם⁶.

¹ רמב"ם מאכלות אסורות פ"ד הכ"ב

² וכיון דצריך עשרים ושלושה א"כ לא הוי גמר דין בפחות. ופשוט דשורו של כהן גדול (עיין מנחת חינוך מצוה נא אות יט) דצריך שבעים ואחד, אינו נאסר עד שנגמר דינו בשבעים ואחד. (מנחת חינוך מצוה נב אות ז)

³ משום לא יאכל את בשרו ומשום נבילה והיאך חל איסור שור הנסקל על לאו דנבלה, או משום איסור בבת אחת אם נאמר כשיטת רוב הפוסקים לקמן דשור הנסקל אינו נאסר אלא לאחר מיתה וגם מחמת איסור הנאה הוי ליה איסור חמור, או איסור מוסיף לקצת שיטות, וגם להפוסקים דנאסר מחיים, חל האיסור מחיים, וזה תלוי אם בחייה לאברים עומדת, (עיין חולין ק"ב ע"ב), ואכמ"ל בדין איסור חל על איסור והחלב ג"כ אסור בהנאה, עיין פסחים כד ע"ב וכו' ע"ב, ועיין צ"ח שם פלפל איך חל על החלב, ואין כאן מקומו בענינים אלו (מנחת חינוך מצוה נב אות א)

⁴ רמב"ם איסורי ביאה פ"א הט"ז חינוך מצוה רי

⁵ ודלא כרבנו אפרים בתוס' שם וכבר דחו שם התוס' דבריו מקידושין פרק האיש מקדש נ"ז ע"ב, דמבואר בהדיא דרובע ונרבע ג"כ נוהג זה, ומתוספתא מפורשת בבבא קמא פ"ד ה"ח, ע"ש

⁶ תוס' ברייתות דף כד ע"א ד"ה דאמרו לו

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

הרובע⁷, והגרבע, ושהמית את האדם, שבשרן אסור בהנאה⁸, אין צריך לומר באלו שהן אסורין לגבוה. שאחד הבהמה ואחד העוף שנרבעה או שהמית את האדם, הכל פסול לגבי המזבח.

אולם יש שאסורין למזבח למרות שמותרים להדיוט, ובמה אמרו שהן אסורין למזבח כשהיו מותרין להדיוט, כגון שהיה שם עד אחד בלבד והבעלים שותקין⁹, או על פי הבעלים אף על פי שאין עד כלל, היה שם עד אחד והבעלים מכחישינ אותן, הרי אלו מותרין אף למזבח.

בזמן הזה¹⁰ שאין לנו בעוונותינו בית דין של עשרים ושלושה וא"א לגמור דינו של שור הנסקל שור שהמית אדם או שנעברה בו עבירה אין איסור באכילתו אם נשחט וי"א¹¹ שלכתחילה לא ישחטו על מנת לאוכלו אלא ימכרנו לעכו"ם ובדיעבד אם שחטן מותר לאוכלו וי"א שמצוה לשוחטו ולאכלו מיד ולא ישהנו למוכרו או להניחו בחיים כלל ומ"מ אין לכתוב על עורו ספרי תורה תפילין ומזוזות.

ב. ואין דבר שבערוה פחות משנים

כבר התבאר במסכת יבמות דף פח. וגיטין דף ג: שאין דבר שבערוה פחות משנים, בין להתיר ובין לאסור, שנאמר (דברים כד פסוק א) **כִּי מָצָא בָּה עֲרוֹת דָּבָר, וְנֹאמַר בַּמָּוֶן (שם יט פסוק טו) עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר, מִה דָּבַר הָאִמּוֹר לְהֵלֵךְ בְּשְׁנֵי עֵדִים, אִם דָּבַר הָאִמּוֹר כֹּאן בְּשְׁנֵי עֵדִים.**

עיקר דבר שבערוה אין פחות משנים הוא באשת איש, בגיטין וקדושין ובזנות של אשת איש לאסרה על בעלה.

בזנות. אין האשה נאסרה¹² על בעלה בזנות אלא בשני עדים שמעידים על כך, שלמדים דבר דבר מממון, אלא אם כן היה מאמין להעד וסמכה דעתו עליו, כמו

⁷ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ד הלכה א ב

⁸ ועיין אלה המצוות לא תעשה שמח שמט

⁹ יש להסתפק אם העד הזה אינו כשר לעדות, כגון אשה או עובר עבירה, ומעיד שהשור הוא רובע או נרבע או הרג את הנפש ואין הבעלים מכחישינ אותו אם נפסל השור מעל גבי המזבח, מי אמרינן דהתורה שאסרה לקרבן ע"י עד אחד אינו אלא בעד כשר, או לאו דווקא עד כשר. ערוך השלחן העתיד איסורי מזבח נה ו

¹⁰ ט"ז יו"ד סי' קנ"ג א ופתחי תשובה שם ס"ק א

¹¹ ועיין בשו"ת חכם צבי סי' פ"ד שהאריך בזה וכתב "משום ובערת הרע מצוה לשוחטו ולהעבירו מן העולם כיון שאין לנו בית דין בזה"ז שנוכל לבערו ע"פ בית דין כעיקר מצוותו וכן כתב בספר חסידים להיתר וכבר נודע גדולות מחברו זצלה"ה וכ"כ הט"ז ז"ל סי' קנ"ג ב"ד ואין להחמיר כלל וכלל"

¹² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעח יח

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

שיבואר להלן, מלבד אחר קינוי וסתירה, שנאמן עד אחד לומר שראה שנטמאה, מפני שרגלים לדבר שזינתה, שהרי קינא לה ונסתרה.

אמר עד אחד אשתך זינתה והבעל שותק אינו נאמן¹³, שהרי זה דבר שבערוה, ואין דבר שבערוה פחות משנים¹⁴.

ביבמה. היתר יבמה לשוק דבר שבערוה הוא, ולכן אף הוא אינו פחות משנים, כיון שאין קדושין תופסים בה כבערוה¹⁵, ולכן צריכים שני עדים שיעידו שהחולץ הוא גדול בשנים ובסימנים.

עד אחד שמעיד שמת בעלה להתירה ליבם, י"א¹⁶ שנאמן, שהרי עתיד להתגלות, ויש פוסקים¹⁷ שאינו נאמן להתירה לעולם.

וכן יש ראשונים¹⁸ הסוברים שאין עד אחד נאמן להעיד לאשה שנולד לבעלה בן לפטרה מן היבום וי"א¹⁹ שנאמן מטעם שהוא דבר העשוי להיגלות, כמו שנאמן עד אחד במיתת הבעל.

כשלא הוחזקה. דבר שבערוה, כשאין לאשה לא חזקת איסור ולא חזקת היתר, יש אומרים²⁰ שאף בלי חזקה²¹ אין דבר שבערוה פחות משנים²², ויש אומרים²³ שכשאין חזקה כנגדו נאמן²⁴ אף עד אחד²⁵, ויש שכתבו שאם יש כאן ודאי דבר שבערוה, אף

¹³ ואין אומרים שתיקה כהודאה, ויאסר משום שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, שאפילו בחיוב קרבן אין שתיקתו הודאה גמורה, אלא נאמנות של העד היא הגורמת, ובדבר שבערוה הרי גילתה תורה שצריכים שני עדים, וכשם שבממון אין שתיקת בעל הדבר נחשבת כהודאה לגבי עד אחד, אף בדבר שבערוה כן

¹⁴ טוש"ע ויב וקט"ז, ועי"ש בטור, וקע"ח ט"ו; טור ס' קטו ושו"ע יא א

¹⁵ נמוקי יבמות קד ב במשנה; מרדכי שם פ"ב ס"ח נח

¹⁶ טור ס' קנח בשם הר"ף והרמב"ם; המחבר בשו"ע שם ג.

¹⁷ רא"ש יבמות שם; טור שם בשמו; רמ"א בשו"ע שם בשם י"א, ועי"ש בב"ש ס"ק ב שכל הפוסקים חולקים על הרא"ש ולכן במקום עיגון יש להקל

¹⁸ דעת הראב"ד ב"י אהע"ז ס' קנו ע"פ שו"ת הרא"ש כלל כב ס' לג; רמ"א בשו"ע קנו ח, ועי"ש בב"ש ס"ק ד.

¹⁹ דעת רמב"ם יבום וחליצה פ"ג ה"ה; המאור יבמות פ"ב; מ"מ שם בשם הרשב"א ועוד; טור והמחבר בשו"ע שם

²⁰ רשב"א גיטין ב ב; רמב"ן וריטב"א יבמות פה א בדעת רש"י; ר"ן גיטין פ"ג בסוגיית שליח סד א.

²¹ שכיון שלמדים דבר דבר מממון, כשם שבממון אין עד אחד נאמן אף כשאין חזקה כנגדו, כך בדבר שבערוה אינו נאמן. שב שמעתתא ש"י פ"ג. ועי"ש שכשאין ידוע אם יש כאן דבר שבערוה, והעד בא להעיד שלא היה כאן דבר שבערוה כלל, נאמן, כגון שליח שקידש אשה בשביל המשלח, ועדים מעידים ששמעו שאמר הרי את מקודשת לי, נאמן השליח לומר שמעה בדבורו ולא נתכוין לקדשה לו, שכשמעיד שמעולם לא קידשה לעצמו הרי אין כאן דבר שבערוה מעולם כלל, והרי זה כשאר איסורים שעד אחד נאמן.

²² ולכן האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה ומת השליח, שהמשלח אסור בכל הנשים שבעולם, שמא זוהי קרובת ארוסתו, אין עד אחד נאמן לומר על אשה אחת שזו לא נתקדשה קרובתה לו, שאף שלא הוחזקה אף אחת באיסור, מכל מקום הרי זה דבר שבערוה שאינו פחות משנים.

²³ מהרי"ק שורש עב, וכ"ד הר"ן קדושין פ"ג ותוס' גיטין ב ב ד"ה הוי, כמ"ש בשו"ת רעק"א ס' קז בדעתם.

²⁴ שגם בממון מה שעד אחד אינו נאמן הוא להוציא ממון מידי המוחזק

²⁵ ולפיכך האב שאמר קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי, ובא אחד ואמר אני קדשתי, נאמן אף לכנסה, אף על פי שאין דבר שבערוה פחות משנים, לפי שאינו מוציאה מחזקתה, שהרי מעמידה בחזקתה כמו שהיתה קודם, אלא שאומר שלו היא שנתקדשה

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

על פי שאין העד בא להוציא מחזקה, אינו נאמן, אבל כשאין ידוע אם יש כאן דבר שבערוה, והעד בא להעיד שלא היה כאן דבר שבערוה כלל, נאמן, כגון שליח שקידש אשה בשביל המשלח, ועדים מעידים ששמעו שאמר הרי את מקודשת לי, נאמן השליח לומר שטעה בדבורו ולא נתכוין לקדשה לו, שכשמעיד שמעולם לא קידשה לעצמו הרי אין כאן דבר שבערוה מעולם כלל, והרי זה כשאר איסורים שעד אחד נאמן.

ג. דההוא סמיא ... אשתו זינתה ... אי מהימן לך כבי תרי זיל אפקה ואי לא תפקה

מי שראה אשתו שזינתה²⁶, או שלא קינא לה ובא בא עד אחד שסומכת דעתו עליו כשנים²⁷, ואמר לו זינתה והיא שותקת²⁸, או אמר לו אחד מקרוביו או מקרוביה שהוא מאמינם וסומכת דעתו עליהם כשנים שזינתה אשתו, בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה²⁹, הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת, הרי זה חייב להוציאה³⁰, ואסור לו לבא עליה ויוציא ויתן כתובה. ואם אינו נאמן כשנים³¹, מותרת לו, והוא הדין אם היא עצמה אומרת לו שזינתה.

ואם היא מכחישה את העד, י"א³² שאינו חייב להוציאה, וי"א³³ שחייב להוציאה.

²⁶ שו"ע גנו"כ אבהע"ז קטו ז וקעח ט

²⁷ כתב במהרי"ק דוק' נבר' דגיס ביה ומצוי אצלו כעובד' דש"ס דאית' שם דאמר רבא שאני בת רב חסדא דקים לי בגווה טובא אבל אם מאמין לו מחמת שהוא מוחזק בחסידות ולא קים ליה בגווה לא. ב"ש קטו שם לג

²⁸ ולדעת המהרש"ל אם היא שותקת חייב להוציאה גם אם אינו נאמן כשנים. ב"ש קעח ח
²⁹ וכתב במל"מ פכ"ד מה"א דין י"ז בשם תשובת הרשב"א סי' קי"ח דאפי' עכו"ם בין מסל"ת בין מתכוין להעיד אי מהימן לי' (חייב) להוצי' ע"ש ועיין בתשו' רבינו עקיבא איגר סימן פ"ח שכתב דמדברי רשב"א אלו משמע דלא כמהרי"ק שחוב' בהגה סעיף זה דבפשוטו ל"ש לומר דמהימן לי' כבת ר"ח דאינו משקר. הגם דאפשר לדחוק בו מ"מ סתימות דבריו לא משמע כן. פ"ת קטו שם לח

³⁰ וכתבו רי"ף ורא"ש על מה דאמרין בגמ' דהלכתא כרבא בעד א' שזינתה הוה דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים הני מילי בידי אדם אבל בבא לצאת ידי שמים אי מהימן לו כבי תרי חייב לאפוקה עכ"ל. ט"ז קטו שם יא

³¹ ואם הוא אומר מנ"ל זאת וכיוצא בו אין חייב להוציאה אלא משום לזות שפתיים, עיין ב"ח ודרישה בסימן זה ובסימן קט"ו. ב"ש קעח ט

³² עיין במל"מ שם שהבי' בשם הרשב"א בתשוב' סימן אלף רל"ז שכ' הא דבסומכת דעתו עליהן דאמרין דחייב להוציא דוקא שהאשה שותקת אבל במכחישתו אינו חייב להוציא כדאמרין בעלמא עד אחד בהכחשה לאו כלום הוא ע"כ והוא ז"ל כ' ע"ז ולדעתי דבר גדול דיבר הנבי' עכ"ל. ולכן בעד א' בשומאה ומכחישתו והעד מהימן להבעל מסתפיני' להקל.

³³ ועיין בתשו' רבינו עקיבא איגר סימן צ"ט (בד"ה ואף במכחישתו) שהבי' ג"כ דברי הרשב"א הנ"ל וכ' דמדברי תשו' מיימוני להל' אישות ס"ס כ"ה מבואר כמעט להדי' דאף במכחישתו שייך מהימן לי' לענין איסור' והכי

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

יש אומרים³⁴ שלא יוכל לומר שהוא מאמין לעד אלא אם כן ידוע שהוא מאמין לו גם בדברים אחרים³⁵, אבל אם אינו מאמין לו בשאר דברים רק בדבר זה משום שחשודה לו קצת ללא זה, לא נאסרה עליו משום זה. וי"א³⁶ שכל שמאמינו כעת הרי אסורה עליו.

יש אומרים³⁷ דבזמן הזה שיש חרם רבינו גרשום שלא לגרש אשה בעל כרחיה, אינו נאמן לומר שמאמינה או שמאמין לדברי העד, דחיישינן שמא עיניו נתן באחרת ואומר שמאמינה אף על פי שאינו מאמין, ומנדין אותו על שאומר שמאמינה וגרם לבטל חרם רבינו גרשום, הוא הדין בכל מקום שלא יוכל לגרש בלא דעת האשה. ויש אומרים דכופין אותו ומשמש עמה אף על פי שאומר שמאמין לדברי העד, מאחר שהאשה אינה מודה, או אפילו אמרה בעצמה טמאה אני לך וחזרה בה ונתנה אמתלא לדבריה הראשונים, אבל יש חולקים וסבירא להו דאף בזמן הזה נאמן.

ואם היה לו קטטה עמה, אינו נאמן לומר שמאמין לדברי העד, שודאי מחמת שנאה אומר כן.

ואף בשאר איסורים התבאר במסכת יבמות שם שכל דבר שהיה בחזקת היתר ועתה יש ספק אם הוא אסור, למרות שאם לא הוחזק לאיסור נאמן אחד לומר שהוא מותר. אבל אינו נאמן לאיסור³⁸, ומכל מקום אמרו חז"ל דבדבר שאפשר לבררו, כגון שאומר לו אחד בא ואראך גוי מנסך יינך, צריך לחוש לדבריו ולראות אם כן הוא, כיון שאפשר לו לברר.

ואם מאמין לעד כאילו הוא שניים יש לחוש, לדבריו אף לאסור³⁹.

ד. וכדאמר רב אחא בר רב מניומי בעדי הזמה

יש לדייק מדברי הרמ"א בהנה (סעיף הקודם) הודית לפני א' שזנת' ואח"כ אומרת ששקר הוא כו' דאמרי' בתחלה שהודית כו' מבואר להדיא דבעד א' דוינתה בכה"ג אסורה דמהימן אף במכחישתו
רמ"א קטו שם

³⁴ מש"ש אי מהימן לך כבי תרי כו' מ' דקים ליה בגויה של העד וכמ"ש בפ' הכותב בבבא ר"ח כו' דאל"כ הל"ל אי מהימן לך דעבדא איסורא ולא בנאמנות העד כשנים שם. ביאור הגר"א שם קטו לו
³⁵ בתשו' רבינו עקיבא איגר סימן ק' בתשובת הנאון בית מאיר שכ' וז"ל ומה שתפס מר פסק הגהת ש"ע סימן קט"ו בשם מהרי"ק להלכה ברורה דהאמנת עד א' ל"ש רק בנאמן בעיניו כבי תרי לענ"ד בהרשב"א סימן אלף רל"ז לא משמע כן כו' וכן האמת לענ"ד אילו באנו לדון ענין האמנה זו מענין קים לי בגווה דבת ר"ח לא הי' שייך כלל בזה"ז לדון בו כו' (ע"ש גם בד"ה מה דסיים מר) ובסימן ק"א שם השיב לו הנאון רע"ק ז"ל דמדברי הרשב"א הנ"ל אין ראיה ואדרבה במיוחדות סימן קל"ג כ' כן דבעי מהימן לכל מילי אולם לדינא גם לדעת ראווי להחמיר אף במאמינו רק בדבר הזה כי המעיין ברשב"א שם יראה דלא סמך כ"כ על ההיתר זה ולא כו' כן רק לסניף ע"ש. פ"ת שם קטו מב

³⁶ רמ"א קעח שם

³⁷ אולם על העד עצמו אסור דשווייה אנפשיה חתיכה דאיסורא. ערך לחם שם.

³⁸ רמ"א שם א דכל שהוא מאמין בלבו שאומר אמת אין מועיל מה שמכחישו ועל זה נאמר ויראת מאלהיך
³⁹

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרה היומי

מסכת קידושין

כבר התבאר במסכת יבמות דף צב. ודרה צו. שהאשה⁴⁰ שהלך בעלה ובנה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך ואחר כך מת בנך, ואינך זקוקה ליבום, ונשאת על סמך זה, ואחר כך נודע בכך שחילוף היו הדברים תצא, שהרי זקוקה היא ליבום, והולד מהשני כשר. שאיסור יבמה לשוק אינו אלא לאו ואין ממזר מחייבי לאוין⁴¹.

אמרו לה⁴² מת בנך ואחר כך מת בעליך ונתיבמה, ואחר כך נודע שחילוף היו הדברים תצא, והולד שנולד לפני השמועה או לאחר השמועה ממזר.

במה דברים אמורים⁴³ כשנודע שחילוף הדברים בכך שהוזמו עדים הראשונים, או שהעיד עד אחד ובאו שנים ואמרו חילוף הדברים⁴⁴, אך אם הוכחו העדים הראשונים אין הולד ממזר.

דף סו.

ה. שהיתה עומדת בחזקת שלימה ומדרו ונמצאת חסירה כל

טהרות שנעשו על גבה היה ... מטמא

טמא שירד⁴⁵ למקוה לטבול ספק טבל ספק לא טבל, ששכח⁴⁶, ואפילו ידע בודאי שטבל אלא שמסופק אם היו בו ארבעים סאה במקוה או לא היו בו

⁴⁰ רמב"ם הלכות יבום וחליצה פרק ג הלכה יט

⁴¹ מ"מ שם

⁴² רמב"ם שם.

⁴³ שהרמב"ם שינה בכוונה וכתב דנודע שחילוף היו הדברים, דמשמע דנודע בבירור גמור, ובמשנה נאמר שאח"כ באו ואמרו לה שחילוף הדברים, ודברי רבינו הוא עפ"י מסקנת הגמרא דמוקי ר' אחא בר מניומי המתניתין בעידי הזמה, אבל בהכחשה אין הולד ממזר דמאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני יע"ש. יד המלך לר' אלעזר סג"ל נכד לבעל ה'נודע ביהודה'. שם וכן הוא בתו"ט יבמות י ג

⁴⁴ ואין דבריו של אחד במקום שנים ואף על גב דקתני ואמרו לו הכי נמי תנן בריש פירקין ורוצה לומר בעד אחד. שושנים לדוד במשנה שם

⁴⁵ שו"ע ונו"ב יו"ד רא עא

⁴⁶ ע"י במל"מ פ"ד מהלכות בכורות הלכה א' בסוף הפסק אחר שנשא ונתן בהלכה העלה דלא אמרינן ספק דרבנן לקולא אלא היכא שנעשה שום דבר המתירו רק שיש ס' אם נעשה בזמן המתירו או בשיעור המתירו. אבל כל שיש ספק אם נעשה כלל דבר המתירו בכי האי ספיקו לחומרא וכתב דלפ"ז נ"ל דמה דתנן פ"ב דמקואות דספק טבל ספק לא טבל דבטומאה דרבנן ספיקו טהור מיירי דוקא דירדו לטבול וספק אם טבל כדינו דהיינו שטבל כל גופו או לא או ספק אם היה בו דבר הוצין אבל אם מסופק אעיקרא דמלתא אם טבל אם לאו לא אזלינן לקולא אף בדרבנן, ואפשר ג"כ לומר דהיכא דפשיטא ליה דירד לטבול וספק אם טבל ספיקו טהור אבל אם מספקא ליה אם ירד לטבול ספיקו טמא והדבר צריך תלמוד עכ"ד ועיין מ"ש בפ"ת סו"י ק"י בדיני ס' אות ד' על זה

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

ארבעים סאה, או שיש כאן שתי מקואות אחד יש בה ארבעים סאה ואחד אין בה ארבעים סאה, ויודע שטבל באחד מאלו השנים ואינו יודע באיזה מהם, הרי זה טמא אפילו באב הטומאה דרבנן⁴⁷, לפי שהטמא בחזקתו עד שיוודע שטבל כראוי⁴⁸.

וכן מקוה שנמדד ונמצא חסר, ואין אנו יודעין אם בשעת טבילה היה חסר, או היה שלם ואח"כ נחסר⁴⁹, בין שהיה המקוה ברשות הרבים⁵⁰, בין שהיה ברשות היחיד, כל הטהרות שנעשו על גביו למפרע טמאות, שהרי המקוה חסר לפנינו, עד שיוודע הזמן שנמדד בו והיה שלם⁵¹.

ו. לעומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או

בן חלוצה שעבודתו כשירה

כבר התבאר במסכת פסחים דף עב: כשהן⁵² שעבר, ונברק, ונמצא חלל עבודתו כשירה לשעבר, ואינו עובר להבא, ואם עבר לא חילל, שנאמר (דברים לג פסוק יא) פֶּרֶךְ ה' חִילּוֹ ופָּעַל יָדָיו תִּרְצָה, אף חולין שבו תרצה.

ז. לעומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בעל מום

שעבודתו פסולה

⁴⁷ כגון גוים או עבודה זרה. משנה למלך הלכות מקואות פרק י ריש הלכה ו מובא בפ"ת כאן מד.
⁴⁸ הוצרך לזה אף על גב דספיקא דאורייתא לחומרא אפי' בלא חזקה לריעותא לפי שכאן מיירי אפילו בטמא טומאה דרבנן הכי איתא להדיא במתני' פרק ב' דמקואות דסבירא ליה לר"י כן. מ"ז פו. יעוין במשנה למלך פרק י ממקואות שמשני עליו דאין דין זה רק בטומאה דאורייתא, (יעוין כאן בש"ך ס"ק קמ"ד) שהרמב"ם אינו פוסק כרבי יוסי. אמרי ברוך שם, ומכל מקום לא קשה מידי, דעל כרחך בנשוא באב הטומאה דרבנן, כגון בעבודה זרה או בגוים שהם טומאה מדבריהם, בזה מודה הרמב"ם דספיקו מטמא, ומשום הכי הוצרך לומר דמוקמינן גברא אחזקת טומאה. חת"ס שם

⁴⁹ כ"כ הר"ש ריש פרק שני דמקואות ונראה מזה דאם היה לפנינו מלא אלא שיש ספק שמא היה חסר בשעת טבילה הא לא חיישינן כיון שאין אנו יודעין שדרכה להתמעט וקשה על זה מ"ש ב"י בשם הר"ן בדיבור המתחיל כתב הר"ן וז"ל מקוה שהחזק להיות בו ארבעים סאה וטבלו נשים בתוכו ולמהדרתו נמדד ונמצא שיעור מכון הדבר פשוט שאינה צריכה לחזור ולטבול דהעמד המקוה על חזקתה כיון דלא אתייליד בה ריעותא כו' עכ"ל משמע דבעינן דוקא הוחזקה מתחילה בכשרות וצ"ל דהר"ן כתב כן לרווחא דמלתא כנ"ל. מ"ז שם פה

⁵⁰ אף על גב דבעלמא קי"ל ספק טומאה ברה"ר טהור הכא אמרינן העמד טמא על חזקתו. ש"ך שם קמה
⁵¹ ולא דמי לספק דלעיל בסעיף ס"ה דמטהרינן, דהתם אין המקוה עכשיו חסר לפנינו אלא דידעינן שזה המקוה דרכו לפעמים לעלות ולפעמים להתמעט ועכשיו יש בו ארבעים סאה, אלא דחוששינן כיון שדרכו לפעמים להתמעט שמא בשעת טבילה היתה מתמעט לפחות מארבעים סאה אף על פי שעכשיו הוא שלם, התם אמרינן דלא חיישינן להכי כיון שאין דרכו להתמעט לפחות מארבעים סאה וגם עכשיו אינו חסר לפנינו, נ"ל
⁵² רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ו הלכה י

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

כל כהן שיש בו מום קבוע⁵³ לא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים דהיינו בין המזבח לאולם וכן על המזבח עצמו לא יעלה⁵⁴ ואם עבד במקדש⁵⁵ פסל וחילל עבודה ולוקה אף על העבודה שנאמר (ויקרא כא פסוק יז) אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לַמִּדְוָה⁵⁶ שאזהרה זו שלא יקרב לעבודה. י"א שלוקה אף על הכניסה אף אם לא עבד⁵⁷. וי"א שאינו לוקה אלא אם עבד, אבל אינו לוקה על הכניסה, בין האולם והמזבח ואין איסורו אלא מדרבנן⁵⁸.

כל הקרבנות⁵⁹ וכל העבודות בכלל איסור זה, ואם עבד עבודתו פסולה, בין תמידים ובין חטאת ואשם, בין קדשי קדשים ובין קדשים קלים, וכן הקומץ, והלבונה, והקטורת, ומנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, ומנחת נסכים, ובכלל זה היציקות, והבלילות, והתנופות, וההגשות, והקמיצות, וההקטרות, והמליקות, והקבלות, וההזיות, אמנם אין בעל מום חייב מלקות אלא על ארבע העבודות שהזכיר חייב עליהן, והן זריקה, והקטרה, וניסוך המים בחג, וניסוך היין לתמיד, אבל על שאר העבודות שהזכיר אינו חייב מיתה עליהן, בעל מום אינו חייב מלקות, אלא איסור מן התורה יש בהן.

ח. כל מקום שיש קידושין ואין עבירה הולך הולך אחר הזכר

ואיזה זו זו כהנת לויה וישראלית שנשאו לכהן לווי

וישראל

⁵³ רמב"ם ביאת המקדש פ"ו ה"א ומשנה למלך שם

⁵⁴ משנה למלך שם שעובר משום לאו דאך אל הפרוכת לא יבוא (ל"ת סט) ועיי"ש שהביא שדעת במגילת אסתר שלא נאסר משום לאו זה אלא רק כ"ב אמה שבין האולם והמזבח ובמזבח עצמו לא נאסר אבל מספר המצוות ל"ת סט שכתב "שהזהיר כהן בעל מום מהכנס להיכל בכלל. רוצה לומר המזבח ובין האולם והמזבח והאולם וההיכל" משמע שאף המזבח עצמו בכלל לאו זה

⁵⁵ ועיי' זבחים מז ע"א שמוזהר גם שלא לעבוד בבמה ולכאורה גם שם מחלל עבודה

⁵⁶ וא"ת מה צורך ללמוד מפי השמועה שאזהרה זו לא יקרב לעבודה הרי מפורש הוא בכתוב אשר בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו ואפשר דה"ק מפי השמועה למדו שאזהרה זו לכל מיין קרבן ולדם כדיליף לה מקרא בת"כ ועיי"ל דקרא כתיב בתר הכי כי כל איש אשר בו מום לא יקרב וה"א דעל קריבה למזבח לבד חייב אע"פ שלא עבד לכך הוצרך ללמוד מפי השמועה שאינו כן (בספ משנה שם וזה דלא כמשנה למלך הנ"ל שהי"ב על הקריבה לבד על המזבח) ועיי' רדב"ז אלף תיד שכתב שכוונת הרמב"ם דהו"א שאין האיסור אלא אם בא שלא לעבוד עבודה כדכתיב אך אל הפרוכת לא יבוא להכי אשמעינן דמפי השמועה למדו שאף לעבודה לוקה.

⁵⁷ ועיי' בבספ משנה שם שהקשה דבאן משמע שלוקה אם עבר ונכנס בין האולם ולמזבח ובפ"ט ה"ד מסנהדרין אות כח משמע שאינו לוקה אלא אם נכנס להיכל. ועיי' ברכת הובת בחי' הרמב"ם שכתב שמה שכתב בפ"ט מסנהדרין הוא לאו דוקא

⁵⁸ רמב"ן בספר המצוות ל"ת סט

⁵⁹ רמב"ם שם פ"ט ה"י ומל"מ תמידין ומוספין פ"ב ה"י ד"ה עוד י"ל

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

כהנים לויים וישראלים⁶⁰ מותרים לבא זה בזה, והולד הולך אחר הזכר וכלל הוא הולד הולך אחר הזכר כל שיש קידושין ואין עבירה⁶¹. בן הכהן כהן, בן הלוי לוי, בן ישראל ישראל, לְבֵית אֲבֹתָם כתיב (במדבר א פסוק ב).

וכן לויים וישראלים וחללים מותרים לבא זה בזה והולד הולך אחר הזכר.

וכן לויים וישראלים וחללים וגרים ועבדים משוחררים גם כן מותרים לבא זה בזה, ומותרים לישא אפילו כהנת.

ובת חלל כמותו ליפסל לכהונה, והגר והמשוחרר שנשא כהנת, או לוייה, או ישראלית, או חללה, הולד הולך גם כן אחר הזכר, ובכלל ישראל יחשב, ומותרים אפילו לכהונה, לא שנא גר שנשא אחת מכל אלו, או ישראל שנשא אחת מכל אלו, או אפילו שנשא גיורת הולד הולך אחריה ומותרת אפילו לכהונה.

וישראל או לוי או חלל שנשאו גיורת או משוחררת הולד הולך אחר הזכר, אבל גר שנשא גיורת או משוחררת לכתחלה לא תנשא לכהונה, ואם נשאת לא תצא.

ט. וכל מקום שיש קידושין ויש עבירה הולך אחר הפגום ואיזה זו או אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתינ

וכל הנשואות באיסור⁶², הולד הולך אחר הפגום שבשניהם, כגון הנולדים מפסולי כהונה, או אלמנה, לכהן גדול, גרושה וחלוצה, לכהן הדיוט, הולד פגום לכהונה.

וישראל וכל הנזכרים למעלה שנשאו ממזרת, או אחת מפסולי קהל, או ממזר, וכל אחת מפסולי קהל שנשאו ישראלית, הולד אסור לבא בקהל, חוץ ממזרי ואדומי שני או שנייה, שהולד מותר שיהי שלישי הוא. כמבואר ביבמות דף עו: שאינם אסורים אלא עד שלשה דורות, אחד זכרים ואחד נקבות, שאחר שנתגייר הוא ובנו שנולד לו אחר שנתגייר, אסורים, ובן בנו מותר

⁶⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ח סעיפים א ב ג

⁶¹ ב"ש שם א

⁶² שו"ע ונו"כ שם ד

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

**י. וכל מי שאין לה עליו קידושין אבל יש לה על אחרים
קידושין הולד ממזר ואיזה זה זה הבא על אחת מכל
העריות שבתורה**

כבר התבאר במסכת יבמות דף מט: שאיזהו ממזר⁶³, זה הבא מאחת מכל העריות בין מחייבי מיתות בית דין בין מחייבי כריתות, דכתיב (דברים כג פסוק א) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה בנה אביו וגו', וסמך ליה (שם ג) לא יבא ממזר בקהל ה' וגו', וקיימא לן שולא יגלה בנה אביו בשומרת יבם של אביו שהיא ראוייה לאביו הכתוב מדבר, שהיא אשת אחי אביו שהוא בכלל הכרת שכל העריות הכתובים בפרשת אחרי מות וקדושים וחזר וכתבו במשנה תורה משום למסמך ליה לא יבא ממזר וגו', לאשמועין שיש ממזר מחייבי כריתות וכל שכן מחייבי מיתות בית דין.

**יא. וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קידושין הולד
כמותה ואיזה זה זה ולד שפחה ונכרית**

שפחה ונכרית ולדן כמותן⁶⁴, לא שנא נתעברו מכשר או מפסול, ועבר ונכרי שבאו על בת ישראל הולד כשר, אלא שהוא פגום לכהונה.

⁶³ שו"ע ונו"כ אבהו"ז ד יג

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שם ח ה